

Stikkelsbær på ny

Stikkelsbær er et gammelt nordisk bær, der er kommet tilbage til køkkenet igen som snack, til smoothies, desserter og madlavning. Et projekt viser, at sortsvælget og forebyggelse af meldug er afgørende for udbytte, kvalitet og dyrkningsmetode.

TEKST: LILLIE ANDERSEN, AU ÅRSLEV

HANNE LINDHARD, GARTNERIRÅDGIVNINGEN A/S

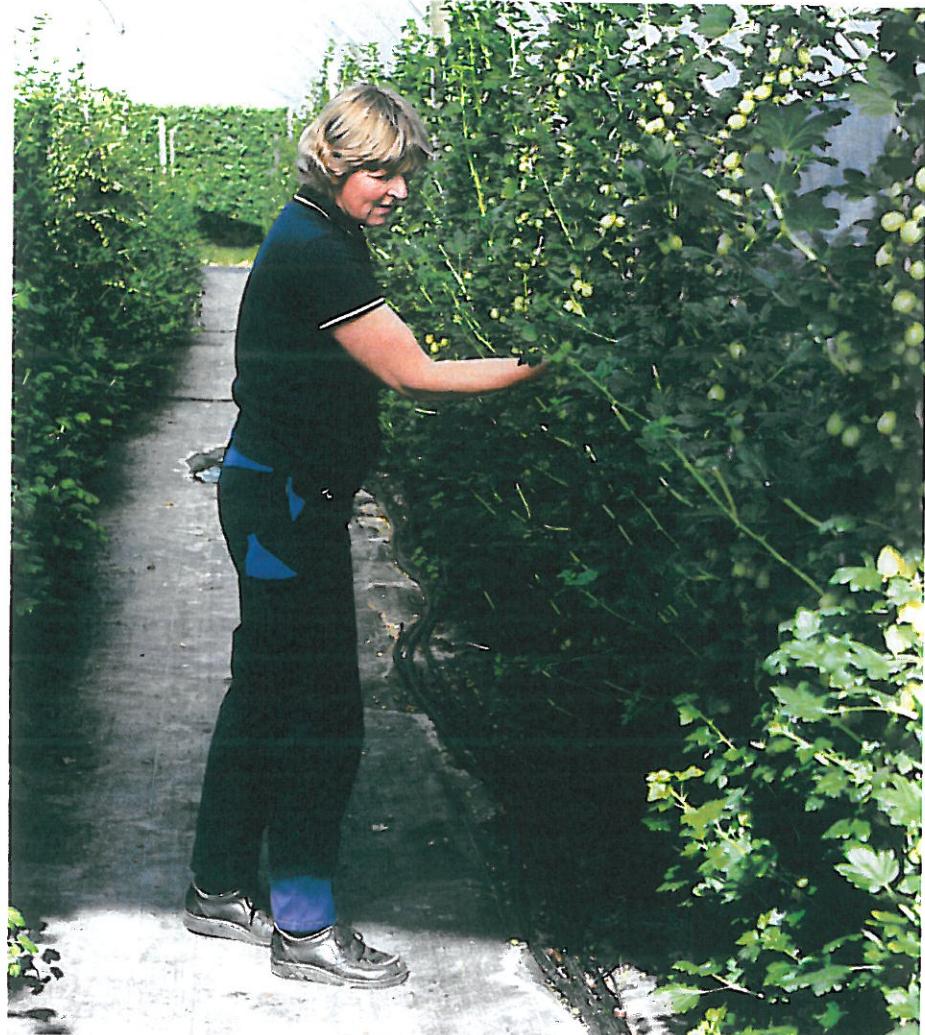
POUL ERIK JØRGENSEN, TARUP

FOTO: CONNIE DAMGAARD

Stikkelsbær plukket med håndkraft og solgt i små bakker egner sig til dyrkning som et højkvalitetsprodukt. Men det er vigtigt at vælge de rigtige sorter for at få et godt resultat. Især sorterne Invicta og Xenia giver gode udbytter og relativt store bær i konventionel dyrkning. Invicta kan dyrkes økologisk, mens Xenia giver væsentligt mindre udbytte i økologisk dyrkning. Invicta og Xenia egner sig til dyrkning i espalier, som kan give mange store, flotte bær. Redeva duer ikke til espalier, fordi væksten er løs og udbyttet lavt.

Projekt i Årslev

I Årslev er dyrkning af stikkelsbær indgået i et projekt sammen med andre bærarter. I projektet har vi sammenlignet produktion af stikkelsbær i plasttunnel med tilsvarende på friland uden dækning og undersøgt virkningen af kvælstofttilførsel samt evalueret mu-

ESPALIER – Invicta beskåret og bundet op som espalier i tunnel.

ligheden for økologisk dyrkning af stikkelsbær.

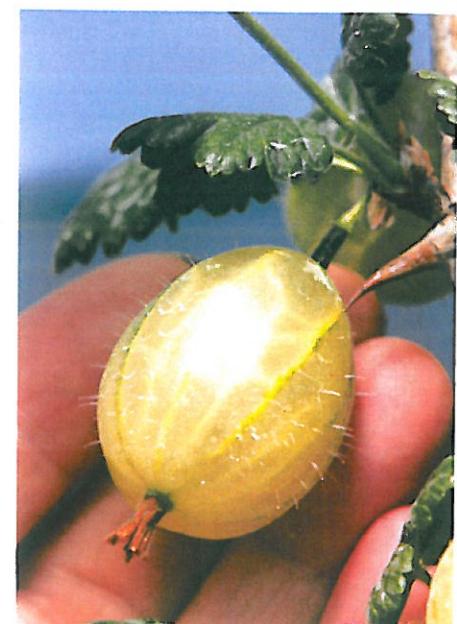
Stikkelsbærrerne dyrket i tunnel – dels i jord, dels i potter – giver ikke større udbytte end stikkelsbær dyrket på friland.

Bæрrene skal plukkes med håndkraft og kan sælges til frisk konsum i små bakker som luk-susbær.

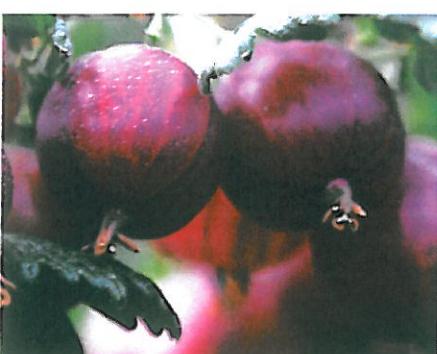
Meldug og bladhveps

Erfaringerne fra to års forsøg har vist, at det er helt afgørende for udbytte og kvalitet, at meldugangreb bliver forebygget. Forsøgsmæssig sprojtning med svovl allerede i marts og april flere gange i kombination med et svam-pemiddel kan minimere angreb af meldug i de konventionelt dyrkede bær. Vi sprojtede med svovl samtidig med knopbrydning, men vi så ingen svidningsskader.

I de økologiske stikkelsbær anvendte vi udelukkende forsøgsmæssige sprojtninger med

INVICTA.

XENIA.

REDEVA.

svovl i marts og april, og det var ikke tilstrækkeligt til helt at forhindre meldug på bærrene ved høst.

Et kraftigt angreb af stor stikkelsbærbladhweps, *Nematus ribesii*, afløvede planterne dyrket i jord i 2011 både indenfor og udenfor tunnel, og det betød en udbyttereduktion i 2012. Planterne i potter blev ikke angrebet,

og udbytterne kan derfor ikke sammenlignes imellem de to systemer.

Dyrkning i jord eller jord

Bærstørrelsen i alle tre sorter er generelt større hos planterne i potter (20 procent større i Invicta og 50 procent større i Xenia). De mindre bær fra planter dyrket i jord kan skyldes effekten af larveangreb i 2011. Bærenne blev større med stigende kvælstoftilførsel, hvilket kan indikere, at bladmassen har været begrænsende for bærrenes udvikling.

Økologisk dyrkning

Resultaterne fra 2012 viser, at stikkelsbærsorten Invicta kan dyrkes økologisk med gode udbytter (3-4 kilo per busk). Xenia og Redeva giver væsentligt mindre udbytter i økologisk (1-1,5 kilo per busk i Xenia og 0,75-1,25 kilo per busk i Redeva) i forhold til konventionel dyrkning. Meldug på bærrene kan være et problem, hvor en del af bærrene må sorteres fra. I Invicta er frasorteringen mindst,

cirka 30 procent, men 70 procent i Xenia dyrket økologisk.

Stikkelsbær ser ud til at klare sig med en relativ lav kvælstoftilførsel, 50-70 kilo kvælstof per hektar. ■

Forsøget med stikkelsbær

- Tre sorter: Invicta, Xenia og Redeva plantet i 2010 med 0,75 meter mellem buskene.

Sygdomme og skadedyr

Konventionel

- Forsøgsmæssig sprøjning med svovl i marts-april mod meldug.
- Kresoxim-methyl (Candid) 2 gange i maj mod meldug.
- Mancozeb (Mastana) 1 gang i maj mod skivesvamp.
- Pirimicarb (Pirimor) 2 gange i maj mod lus.

Økologisk

- Forsøgsmæssig sprøjning med svovl i marts-april mod meldug.
- Forsøgsmæssig sprøjning med insektsæbe (Duxon) flere gange mod lus.
- Biologisk bekämpelse hver 14. dag i sæsonen (maj-august) (mod trips, spindemider, lus).

Gødning

Konventionel

- 0,5, 1,0 eller 1,5 promille fuldgødning (90, 180 eller 270 ppm N) til stikkelsbær i potter.

Økologisk

- Binadan som fast gødning (50 kilo N per hektar) suppleret med flydende gødning (Vinasse).

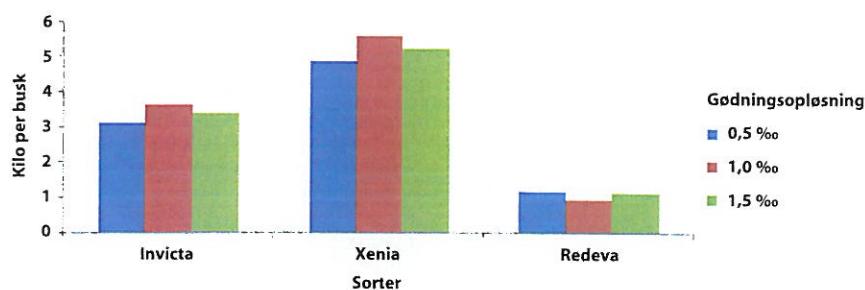
Vanding

- Drypvanding dagligt efter behov til stikkelsbær i potter.
- Drypvanding 1-2 gange (2 gange fra slutningen af maj til begyndelsen af september) dagligt til stikkelsbær dyrket i jord (2 liter per busk per dag ved 1 gang).

Høsttidspunkter i 2012

- Invicta 2. juli
- Xenia 16. juli
- Redeva 25. juli

Projektet er støttet af Innovationsloven og EU Interreg IVB Climafruit nr 35-2-05-09.

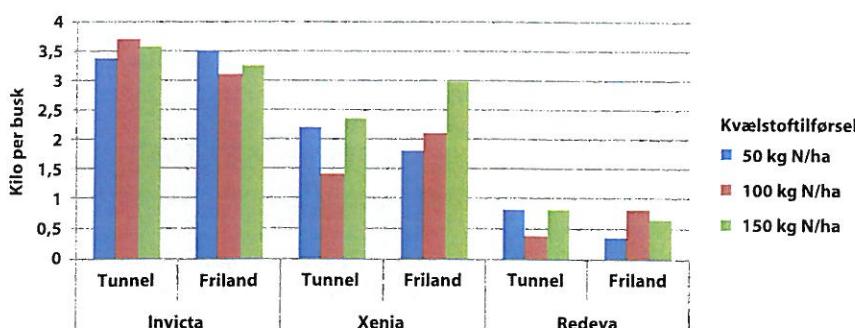

Stikkelsbærbuskenes grene er trukket op og beskåret som espalier. Planterne blev beskåret kraftigt til to-tre hovedgrene i det tidlige forår for at begrænse væksten og få dannet en plantevæg. Dette system kræver, at sorten har en opret vækst. Invicta og Xenia har en relativ opret vækst.

Udbytterne var store i 2012 i Xenia og Invicta. Af de røde stikkelsbær Xenia og Redeva gav Xenia det højeste udbytte, medens Redeva gav et ringe udbytte.

Der var ingen effekt af ekstra gødningstilførsel. Bærenne var store i 2012 for både Xenia (643 gram per 100 bær) og Invicta (652 gram per 100 bær). Redeva har relativt små bær (432 gram per 100 bær).

Figur 1. Udbytte i stikkelsbær i potter i tunnel i relation til gødningskoncentration. Ingen statistisk sikker effekt af gødningskoncentration.

Sorten Invicta ser ud til at trives og give gode udbytter uanset betingelserne. Redeva giver generelt et lavt udbytte uanset betingelser. Xenia var sandsynligvis påvirket i væksten efter det kraftige angreb af larver i 2011, hvilket kan forklare, at en stigende kvælstoftilførsel gav højere udbytte i 2012.

Figur 2. Udbytte i stikkelsbær dels i jord i tunnel, dels på friland udenfor tunnel i relation til kvælstoftilførsel. Ingen statistisk sikker effekt af gødningskoncentration i Invicta og Xenia.